

УДК 007:304:070

*О. М. Василюшин**Українська академія друкарства***ЩОДЕННИК «УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» (1935–1939 рр.)
ЯК ТИП ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ**

Характеризується періодичне видання концерну «Батьківщина». Показано значущість і важливість появи щоденника для пересічного читача-українця.

Щоденник, періодичне видання, часопис, рубрика

Інтенсивна праця Дмитра Паліїва в редакторсько-видавничій галузі, що розпочалася після поразки національно-визвольних змагань, — зокрема заснування, видавання та редагування часописів «Заграва», «Новий час» та «Перемога», — є невід'ємним етапом розвитку української преси, бібліографії й книгознавства. 16 листопада 1935 року «расовий журналіст» [1] у ним же зніщений концерні «Батьківщина» випустив у світ перше число щоденника «Українські вісти».

Випускало у світ часопис видавництво «Батьківщина», а тиражувався він у друкарні самого видавництва, друкарні «Слово» та графічному заведенню «Вікторія».

У різний час тижневик редагували Степан Волинець, Микола Пасика та Микола Гец, відповідальними редакторами виступали Іван Гладилевич та Михайлина Логинева, а начальним редактором був Дмитро Паліїв. Редакція і адміністрація розташовувалася спочатку по вул. Вірменській, а згодом на вул. Чарнецького.

Часопис друкувався високим друком, був ілюстрованим; його можна було придбати або передшлатити також в Австрії, Чехії та інших країнах. Обкладинки деяких чисел не збереглися, а «завдяки» цензурі у випусках є пропуски на місцях вилучених матеріалів.

Дмитро Паліїв чітко вказує мету і завдання нового часопису: «Існувати в сьогоднішніх бурхливих часах без щоденника важко людині, що хоче слідувати за подіями життя. В Західній Європі чи в Америці щоденна газета стала хлібом насущним кожного письменного чоловіка. У нас щоденна преса ще тільки проторовує собі шлях до українських хат і сердець... З року на рік читачів щоденної преси стає більше й більше. Чим ширші круги захоплює українська національна ідея, тим буйнішим квітом розростається українська преса взагалі, а щоденна зокрема... Серед найбільшої натуги кризи, серед глибокого упадку політичної активності — здавалось би — серед безнадійних настроїв, наше видавництво випустило в світ «Українські Вісти». За несповна місяць «Укр. Вісти» досягнули такого самого накладу, як два українських щоденники. Цей небувалий успіх завдячують «Українські Вісти» трьом прикметам: 1) скорій й зачеплюючій інформації; 2) солідній організації; 3) дешевій ціні» [2].

Тож популярна щоденна газета була створена для надання читачеві-українцю якомога ширших відомостей про найновіші події українського та міжнародного життя, боротьби із зростанням серед українців (передусім Галицького краю) байдужості до загальних справ нації, сприяння активізації руху «на фронті національної спільноти» [3] шляхом пропаганди основних політичних позицій Фронту національної єдності. Виконанню цих завдань підпорядковувалися проблемні й програмно-аналітичні статті Д. Палієва й інших авторів, що друкувалися переважно на другій сторінці.

Появу нової конкурентної газети інші часописи сприйняли по-різному. Так, наприклад, «Діло» прореагувало на цю подію критично, стверджуючи, що «позитивної програми національної політики ... цей щоденник, напевно, не розкриє і не намітить. Бо для нього під редакцією п. Д. Палієва вистане сама негачія того, що робиться на нашому національному відтинку» [4]. Натомість «Нова зоря» від 14 листопада 1935 року радісно вітала появу нового українського щоденника.

У публікаціях «Українських вістей» заторкувалося широке коло тем: проблеми національно-визвольного руху українського народу, українсько-польські взаємини, захист інтересів українців, розробка питань розвитку культури і провадження політики в інтересах українського народу тощо. На сторінках видання друкувалися передові статті, матеріали на теми історії боротьби українського народу, інтеграції сил українства, подавалися огляди преси, рецензії, звіти про зібрання націоналістичних сил.

Стоячи на захисті соціальних і національних інтересів українського населення Галицького краю, щоденник широко висвітлював проблеми безробіття, взаємин міста і села, українізації галицьких міст, права української мови, інформував про законодавчі нововведення, тлумачив їх. Редакція газети звертала увагу на проблеми економічно-господарського життя (вирішувала питання розвитку національної кооперації, кредитової організації, купецтва тощо) українців у Польщі, торкалася теми економічної кризи в державі, шукала причини її виникнення і шляхи подолання. Часто ці матеріали об'єднувались у рубриці «На господарські теми».

«Українські вісти» значну увагу приділяли українсько-польським взаєминам. Цій темі було присвячено велику кількість публікацій — редакційних заміток, кореспонденції, в яких коментувалися засідання судових процесів проти 12 українців, звинувачених у причетності до вбивства міністра Перацького (зокрема, власний кореспондент був акредитований на судових засіданнях), про міжпартійну боротьбу українських політичних сил, а також виступи українських студентів у зв'язку з подіями у львівських вищих навчальних закладах. Згодом була заснована рубрика «З судової салі», де регулярно висвітлювалися судові процеси проти українців та рубрика «Наш репортер ходить», що інформувала читачів про реалії суспільного життя українців у Польській державі [5].

Цікаві в Радянському Союзі висвітлювалися переважно в замітках і статтях у рубриках «Червоне царство» і «Вісти з Радянської України». Особливо пильно стежив часопис за міжнародним політичним життям країни — взаєминами між урядами СРСР та Німеччини й іншими європейськими державами.

Широко друкувалися відомості про міжнародне суспільно-політичне життя (публікувалися переважно на першій сторінці газети). Географія повідомлень була досить широкою, хоча найбільше уваги приділялося політичним справам таких країн, як Німеччина, Іспанія, Англія, Італія, Радянський Союз та ін. Редакція прагнула зорієнтувати широкі народні маси у складних міжнародних справах, ознайомити з розвитком суспільних проблем та інтерпретувала їх на український ґрунт — особливо в справі соціальних і політичних прав національних меншин. Зрештою, зростання напруги на міжнародній арені привело до появи нової рубрики — «Військова хроніка».

Літературна частина щоденника була представлена творами художньої літератури зарубіжних і українських авторів. Серед них — поетичні твори Олесь Бабія, Богдана-Ігоря Антонича, Ярослава Курдидика, Володимира Гаврилюка, повісті, новели і оповідання В. Ліхтенберга, Дж. Лондона, Ільфа і Петрова, Р. Кіплінга, А. Чехова, В. Будзиновського, А. Франса, С. Бержерака та ін. Публікувалися й огляди різноманітних мистецьких виставок, театральних вистав, повідомлення про щорічні літературні нагороди тощо.

Не цуралася редакція на своїх сторінках і просвітніх та навчальних матеріалів. Зокрема, цікавими були публікації про дослідження Північного та Південного полюсів, руйнівні природні явища (землетруси, шторми, повені, буревії), цікавинки зі світу флори і фауни (спеціальна рубрика «З природи»), роль у житті суспільства художнього, документального і науково-популярного кіномистецтва, проблеми розвитку галицького малярства (статті про творчість Володимира Гаврилюка, Олексі Новаківського, Олександра Архипенка, Івана Іванця, Миколи Бутовича та ін.), етику й етикет, народні вірування й звичаї в інших народів, краєзнавчі матеріали і статті з історичного минулого українського народу, рецензії на нові видання тощо.

У щоденнику постійно друкувалися огляди української та польської преси (рубрика «Газета газет»), програми радіопередач для Львова (рубрика «Львівське радіо»), кіноафіша львівських кінотеатрів (рубрика «Куди йдемо?»), інформація про курси валют, ціни на дорогоцінні метали, зернові та молокопродукти (рубрика «Біржа»), кримінальна хроніка (рубрики «З міста» та «Поліційна хроніка»), порядок Богослужінь у львівських церквах, розважальна рубрика «Трішки гумору», результати лотерейних розіграшів (рубрика «Кому доля всміхнулася?»), рубрика «Шахи» й багато інших.

Завдяки старанням редакторсько-видавничих колективів, які час від часу змінювалися, щоденник проіснував до 1939 року і був припинений з початком Другої світової війни. Останнє число часопису вийшло 9 вересня 1939 року,

хоча у ньому був анонс: «Завтра збільшений формат» [6], з чого можемо зробити висновок, що припиняти видання газети редакція не збиралася.

1. Керч О. Дмитро Паліїв — редактор щоденника «Українські вісті» // Дмитро Паліїв Життя і діяльність. — Львів: НТШ, 2007. — С. 561. 2. Паліїв Д. Місце ідейної преси // Батьківщина. — 1935. — Ч. 4(53). — 12 груд. 3. Паліїв Д. В далеку дорогу // Українські вісті. — 1935. — Ч. 1 — 16 листоп. 4. Діло. — 1935. — 14 листоп. 5. Українські вісті. — 1935. — Ч. 10. — 27 листог. 6. Там само. — 1939. — Ч. 206 (1115). — 9 верес.

ЕЖЕДНЕВНИК «УКРАИНСКИЕ ВЕСТИ» (1935–1939 гг.) КАК ТИП ПЕРИОДИЧЕСКОГО ИЗДАНИЯ

Характеризуется периодическое издание концерна «Батьківщина». Показана ценность и важность появления ежедневника для рядового читателя-украинца

DIARY «UKRAINIAN NEWS» (1935–1939 pp.) YAK TYPE OF PERIODICAL

Characterization periodical concern the Motherland. Shown the value and importance of the appearance diary for the ordinary reader-Ukrainian.

Стаття надійшла 19.04.10